Ett nytt fjärilsverk

Heath, J. (Ed.). *The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland, vol 1, Micropterigidae – Heliozelidae*. The Curven Press Ltd & Blackwell Scientific Publications Ltd, London. 1976. 343 s., 9 svartvita planscher, 4 färgplanscher, 85 figs., 151 utbredningskartor. Pris: £17.50.

I detta, det första av 11 planerade band behandlas småfjärilsfamiljerna Micropterigidae, Eriocraniidae, Hepialidae, Nepticulidae, Opostegidae, Tischeriidae, Incurvariidae och Heliozelidae. I de nio följande banden skall de övriga brittiska Lepidoptera behandlas. Det sista bandet ska enbart handla om larverna. Varje kapitel och varje liten fjärilfamilj är skrivet av en specialist på området. Författare till denna volym är J. Heath, R. R. Askew, M. R. Shaw, C. F. Rivers, C. R. Baker, M. G. Morris, J. Reid, A. M. Emmet och E. C. Pelham-Clinton. Den artistiska delen är utförd av B. Hargreaves och M. Lane. År 1982 har man planerat att bokverket skall vara utgivet i sin helhet.

Boken inleds med en kortare morfologisk översikt av adulter och juvenila stadier hos Microlepidoptera. Därefter följer ett mycket intressant kapitel om parasitism som man alltför sällan av den här omfattningen träffar på i fjärilböcker. Här finns en bestämningstabell för de i England förekommande familjerna av Diptera och Hymenoptera som lever på Macro- och Microlepidoptera. Deras levnadssätt, ekologi, värdens försvarsbeteende etc beskrivs i detalj. Olika former av sjukdomsalstrare ss virus, bakterier samt hur de verkar och sprids tas upp i nästa kapitel. Fjärillarvernas skadegörelse på skog, odlade växter eller på förrådsvaror samt deras levnadssätt och hur skadan uppkommer diskuteras därefter. Av mindre intresse ur skandinavisk synpunkt är kanske beskrivningarna av de olika engelska biotoperna och de arter som förekommer på dessa, även om vissa karaktärsdjur kan förekomma på liknande biotoper i våra trakter. Sedan följer en för England rätt typisk detalj, som vi själva borde tänka på en hel del (jfr Ent. Tidskr. 99:40(1978)!), nämligen bevarandet av sällsynta eller hotade arter, diskret framfart i naturen, hänsyn till andra djur än just de som man samlar på, och som avslutas med regler för insamling av insekter. Vidare lämnas råd för olika typer av fångst ss lampfångst, betesfångst och håvning, samlingens vård, avlivning, preparation av imagines, genitalier, vingarna hos Microlepidoptera, larver, ägg och puppor. Denna den allmännare delen avslutas med en översikt över innehållet i de kommande volymerna.

Sedan följer artbeskrivningarna, där data om adulter, ägg, larver, puppor, levnadssätt, utbredning i världen och i England (med utbredningskarta) redovisas. För varje familj lämnas en kortare inledning om deras utseende och levnadsvanor. Hos t ex Nepticulidae lämnas mycket utförliga uppgifter om minologin och hur man bäst odlar larverna i fångenskap. Med avseende på de olika växtarter som de minerar i har man gjort en bestämningstabell över dessa. Denna, den taxonomiska delen avslutas med nio svartvita planscher över minerade löv. För imagines har fyra utsökta färgplanscher gjorts som visar djuren i ca 1–4 ggr förstoring.

Till bokens få nackdelar bör följande påpekas. En stor del av fotografierna "visande" t ex parasitangripna larver har blivit på tok för mörka, speciellt somliga med mörk bakgrund. Endast till ett fåtal arter har genitalieavbildningar lämnats vilket kan vara otillfredsställande vid en artbeskrivning.

Bland bokens direkta fördelar kan nämnas att varje kapitel liksom varje liten familj i den taxonomiska delen avslutas med en lista litteraturreferenser. Att kunna få hitta de inledande kapitlen om sjukdomar och parasitism i en fjärilbok är givetvis också ett plus.

Som slutord skulle jag vilja rekommendera boken till den som speciellt är intresserad av Microlepidoptera och till den som är allmänt intresserad av Lepidoptera. Trots att den främst vänder sig till engelska entomologer finns mycket av värde att hämta även för läsare i vårt land.

Ulf Carlberg